

С.В. Манжуловський, Національний банк України, м. Київ

АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

У 2009 році грошово-кредитна політика здійснювалась у складних умовах економічної та фінансової кризи і спрямовувалася на якнайшвидше подолання її наслідків. Для забезпечення належного рівня ліквідності, збільшення кредитування економіки, підтримки банків Національний банк проводив гнучку політику рефінансування з удосконаленням відповідних механізмів. Слід відзначити, що в процесі регулювання грошово-кредитного ринку вагома роль відводилася процентним важелям, завдяки використанню яких Національний банк України сприяв досягненню одразу кількох цілей.

Насамперед це мало свою реалізацію у регулюванні рівнів облікової ставки та ставок рефінансування. Через регулювання облікової ставки та ставок за інструментами рефінансування Національний банк України впливав на вартість кредитів і депозитів на грошово-кредитному ринку. Процентна політика спрямовувалася на утримання вартості грошей на позитивному рівні щодо інфляції з метою стимулювання повернення вкладів у банківську систему.

Відповідно до зниження інфляційного тиску Національний банк коригував значення облікової ставки. Зокрема, протягом червня – серпня 2009 року двічі приймалося рішення про зниження облікової ставки (з 15.06.2009 розмір облікової ставки знижено з 12 до 11 %, а з 12.08.2009 – до 10,25 %). Слід зауважити, що на сьогодні зазначена ставка визначена як базова щодо інших процентних ставок Національного банку України.

Середньозважена процентна ставка за операціями з рефінансування в цілому за 2009 рік становила 16,7 % і була позитивною відносно як фактичного, так і прогнозного рівня інфляції.

Утримання вартості коштів на позитивному рівні щодо інфляції було одним із вагомих чинників відновлення (починаючи з квітня) зростаючої динаміки коштів населення в банківській системі. Стабілізація ресурсної бази банків з перспективою її подальшого розширення за рахунок нових депозитів, у свою чергу, створювала умови для зниження вартості кредитів навіть в умовах зростання вартості депозитів. Це відбувалося як за рахунок фізичного збільшення пропозиції кредитних ресурсів на ринку, так і за рахунок зменшення премії за ризик, яка була збільшена в період загострення ситуації на ринку.

По-друге, Національний банк, відповідно до стану грошово-кредитного ринку, проводив адекватну політику в частині регулювання ставок за депозитними сертифікатами, таким чином впливаючи на стан ліквідності банківської системи, мобілізуючи за потреби необхідний обсяг коштів з ринку та запобігаючи формуванню монетарних ризиків курсового та цінового тиску. Необхідно зауважити, що середньозважена ставка за мобілізаційними операціями в 2009 році становила 6,6 %.

Поряд з цим варто зауважити, що фінансова політика уряду впродовж 2009 року не сприяла зниженню вартості кредитів. Проте протягом дев'яти місяців 2009 року Національному банку України в умовах кризи вдалося забезпечувати низхідний тренд вартості кредитів у національній валюті.

Цілком очевидно, що й у 2010 році макроекономічні умови здійснення грошово-кредитної політики перебуватимуть під впливом загальносвітових тенденцій, пов'язаних із наслідками фінансової кризи 2008-2009 рр. У частині використання Національним банком процентних важелів впливу на ринок у 2010 році, відповідно до Основних засад грошово-кредитної політики на 2010 рік, передбачено, що вплив на монетарні та фінансові процеси забезпечуватиметься за рахунок проведення відповідної процентної політики, пріоритетним завданням якої в умовах посткризового відновлення економіки буде створення стимулів для повернення вкладів у банківську систему та обмеження девальваційного тиску на валютному ринку.

Манжуловський, С.В. Антикризові заходи процентної політики Національного банку України [Текст] / С.В. Манжуловський // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27 -28 травня 2010 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2010. - Т. 2. - С.117.